

וגם זבולון, ורוני, ופסח

מתחייב אני

כסיעה, זוהי קטסטרופה. קומץ האישים המעניינים של סיעה זו טובעים בים של ח"כים, אשר אי אפשר להדביק להם את תו הבינוניות, מבלי להעליב את כלל הציבור במדינה.

הלוואי ואפשר היה דומר מילים טובות יותר על המערך. אך קשה, קשה מאד.

במערך המצומק יש אחוז גבוה יותר של אנשים, שהתי נסד במערכות השילטון והשירות הציבורי, ועל כן יתכן מסד שהרמה הממוצעת של ח"כי המערך עולה על זו של ח"כי הליכוד.

אך זוהי סיעה נכמה. הספלה לא הפיתה רוח חדשה בעצמות הליכוד. נלמד דברים רעים. זמן שכהן כולם ולא למדה כלום — מלבד דברים רעים.

הרעיון האווילי, שיש בכוחו של המערך לאנוף את הליכוד מימין, עדיין שודט בכיפה. לשמע דברי המערך בכנסת, ולמראה התנהגותו, יכול אדם לקבל הנקל את הרושם שהליכוד הוא עתה הימין המתון, ושהמערך הוא הימין הקיצוני. רוב אנשי אגודות העבודה, למשל, הם יותר ימניים ויותר לאומניים מאשר רוב אנשי תנועת החרות.

רצה המיקרה שהמעשה הפרלמנטרי הראשון שלי, אחרי מתן הצהרת האמונים לחוקי המדינה (ההשבעה), כפי שנקרא טכס קצר זה בטעות) היה להצביע בפרשת איק-רית ובירעם. הצבעה זו היתה, אולי, המעניינת ביותר מאז נכנסה כנסת זו לתפקידה. היא חצתה את רוב הסיי עות, כאשר שותריה השלום מתייצבים מול שותריה הסיי פוח, בהצבעה חופשית, בלתי מתוכננת מראש. רוב אנשי המערך הצביעו עם הניצנים, רוב אנשי הליכוד הצביעו עם המתונים.

מכיוון שהיתה זאת הצבעה מצפונית, ספוני טנית — היה זה מראה מזעזע למדי.

מוצא את עצמי בכנסת התשיעית — שהיא שונה לחלוטין.

עובדה זו ברורה לי היטב. הכנסת השביעית היתה רחוקה מאד מלהיות כנסת טובה. אך כהשוואה לכנסת הנוכחית, היא נראית לי עתה כמזעזעת גאונים.

בסתרליבי הייתי רגיל לחלק את חברי הכנסת לשלושה סוגים. הסוג הראשון כלל קומץ של ח"כים, שדבריהם על כל הנושאים היו מעניינים וראויים להקשבה. הסוג השני היה מורכב מיוספר גדול של ח"כים, שהיה להם מה לאמר על נושא מסוים, או על כמה נושאים, ושמוטב היה להתעלם מדבריהם על שאר הנושאים. הסוג השלישי הקיף את העסקנים האפורים, שלא היה להם לאמר אף מילה אחת מעניינת על כל נושא שהוא.

כל פרלמנט בעולם מורכב מסוגים אלה. טיבו של כל פרלמנט נקבע על-ידי היחס המיספרי שבין הסוגים האלה.

נרמה כי מן הכנסת הראשונה ועד השביעי

הרגע הגדול שנשכח: סאדאת בכנסת

עית חנה ירידה מתמדת. אך מן השביעית ועד התשיעית אירעה התדרדרות ממש.

הסוג הראשון נעלם כמעט כליל מן הכנסת. את שריי דיו אפשר למנות באצבעות. בסוג השני חל כירסום חמור, ואילו הסוג השלישי גדל ותפח. הוא ממלא עתה את שורות המושבים.

יש עשרות משרי-כנסת שאחרי שנה ושמונה חודשים של קיום כנסת זו, לעיני מצלמות הטלוויזיה, התקשיתי לזהותם בפניהם ובשמותיהם.

ואילו גרוע מכל — לכנסת זו חדר סוג רביעי של ח"כים: אלמנטים פליליים ממש, טיפוסים שמקומם בשטח המפקד האפולו שבין הגון ובלתי-הגון, מיני-מקראותים המבקשים לעשות קאריירה בעזרת שוקים ועלילות, עסי קנייכים שהפרלמנט הוא להם מכשיר להתעשרות קלה.

בעבר היו טיפוסים כאלה בחינת חרוגים בכנסת, אם בכילד הצליחו לחדור אליה. הפעם נרמזה שהם מוכנים כמיתה רכה את חותמם על חיוני של בית-הנבחרים.

גוף פוליטי, מורכבת הכנסת מסיעות, ממיפלגות ומשיבירי-מיפלגות.

בלי קשר לרמת האנושית והאינטלקטואלית של חברי-הכנסת כבודדים, ניתן לשפוט את רמת הכנסת גם על פי טיב המרכיבים האלה.

גם מבחינה זו, התמונה עגומה מאד-מאד. הסיעה הגדולה ביותר, הליכוד, היא עלובה — אם להשתמש בלשון המעטה, הניצחון הבלתי-צפוי שלה בבחרי רות של מאי 1977 הציף את הכנסת באססים פרלמנטריים, שאיש אינו יכול אף לנחש כיצד הודמנו למקום הזה.

עבור — כמעט בטיסה ישירה — מקאהיר אל הכנסת, הרי זה כמעט בין שני עולמות.

קאהיר היה באור יומתי-השלוש. נושא זה עולה בכל הודמנות. אין הוא עומד רק במרכז כל שיחה בין ישראלים ומצרי. הוא מבצבץ גם בשיחות שבין מצרים לבין עצמם.

קאהיר חושבת על השלום, וערכת לשלום, מתווכחת על השלום, מתחבטת בכעיות השלום. קאהיר היא גרסה עולמית. לא זה בלבד שהיא ערה לכל רחוש במרחב השמי, היא רגישה גם כלפי כל התי פתחות בעולם הגדול.

ואילו הכנסת — רחוקה מכל אלה, מרחק של שנות-אור. אין היא חיה רק בארץ אחרת. נרמה שהיא חיה במרחב אחר, על פלנטה אחרת, אולי בקוסמוס אחר.

מ כל חוויות, בחזרי לכנסת אחרי העדרות של חמש שנים וחודש, זוהי החוויה החדה ביותר.

להיפרד מבוטרוס בוטרוס-ראלי, מנגיב מחפז ומתופיק אל-חכים, ולהיפגש עם זבולון המר, רוני מילוא ופסח גרופר — הרי זו חוויה מדכאת מאד.

בשלושת הימים הראשונים שדי בכנסת התשיעית, שבהם הקשבתי כמעט לכל הנאמר, לא שמעתי את המילה "שלום" אף פעם אחת.

הכנסת דיברה על צויה-הריסה, על סחורות פגומות, על מימון מיפלגות, אף על עקורי בירעם ואיקרית. כל אלה הם, בודאי, נושאים חשובים מאד, רחוק אני מלזלזל בבועות היומיום של המדינה והאזרח.

אך העיקר עלי ההרגשה של אלה הם, כמעט, אליבי כדי להימנע מלטפל בעיקר, שהו תירוצ כדי להסיח את הדעת מן ההכרעה ההיסטורית הכבירה העומדת לפנינו. כל הדיונים האלה, כלשונם, יכלו להתקיים בכנסת לפני עשר שנים, לפני חמש שנים. מן הסתם יוכלו להתי קיים גם בעוד עשרים שנה.

ואילו השלום מתרפק על השער, והוא תובע הכרעה מיידית.

הכנסת מגותקת. כשם שאולם-המליאה מנותק פיסית מן האוויר הצח של ירושלים, מן העולם הסובב אותה, כך מנותקת הכנסת כולה מן העיר, מן הארץ, מן המרחב, מן העולם. היא חיה לה בעולם פרטי משלה, בפלנטה הפרטית של זבולון המר, רוני מילוא ופסח גרופר.

אתה יושב ומקשיב להמיייה של מלל חסרי חשיבות, שדוף ונבוב, ואתה רוצה לקום ולפי רוע פרץ בקור הכיבוד, לקום ולזעוק: "בני אדם! הרימו את עיניכם! גורל המדינה הוא נחתך בימים אלה לדורות, אולי לנצח! האם אין זה נוגע לכם?"

מן חמש השנים האלה הדרתי את רגלי, בכוונה מן הכנסת. לא ביקרתי בה, אלא ארבע-חמש פעמים. באתי להקשיב לדיון על חוקיות פגישותינו עם ראשי אשף, לחוות בפתיחת הכנסת התשיעית אחרי המהפך, לעקוב אחר הדיון המרתוני על הסכמי קמפ-דייוויד, ובעיר קר — כדי להיות עד לביקור ההיסטורי של אנוור אל-סאדאת בכנסת.

בשאתה יושב בכנסת היום, ומסתכל בזבזי לון המר, ברוני מילוא ופסח גרופר, קשה לך אף להעלות על הדעת שזוהי אותה הכנסת — אותה הכנסת התשיעית — שאירחה את נשיא מצרים, במסעו הנועז אל החלל החיצון של השלום, שהקשיבה לנאומו חסרי-התקדים, שמתי אה לו כפיים בעיות על הדוכן.

אותם המיקרוטונים, שקלטו את דברי אל-סאדאת, הם קולטים והמעבירים כיום את דבריהם של זבולון המר, רוני מילוא ופסח גרופר.

דרוש מאמץ גדול של הדימיון, כדי לתפוס זאת. כיום, באולם-המליאה הריק, נרמה שכל זה לא היה ולא אירע שהיה זה הלום.

זהו מחריד.

בר הכנסת אברהם מלמד מן המפד"ל הישוה אותי, השבוע, לחוני המעגל, שנרדם למשך שיבעים שנה, ושמצא בהתעוררו עולם אחר.

נרדמתי, כאילו, בתום הכנסת השביעית, ועתה הריני

ה ניתן לומר על שאר הסיעות?

ההר הגדול של ד"ש, שהדוקר ברעש-האד-מה שדי יום-הבחירות, לא הוליד אף עכבר.

פלגי ד"ש הם רוחות-הרפאים של הכנסת. מכאן קאריי ריוס שחצו ושלוה-רסן, ומכאן עקרונות מעורפלת, שאי נה צמודה לשום עניין רלוונטי. באמצע — התופעה המור זרה של סיעת השבוי-הלכוד-ביותר.

שתיים-שלוש סיעות שיש להן עקרונות. הצי תריסר נברים ונשכח הנאמנים לאידיאלים שדגמם. להם וזהן כל הכבוד.

וגם גאנצטטר בינלאומי, וחבורה גדולה של כדאי ניקים, המתנפלים על כל עצם של רווח ופירסומת הנקי רית להם בדרכס.

מליאה ריקה, ומינון שהוא מלא עד אפס מקום, במשך כל שעות הדיונים.

והרעיון, הגאוני בחוצפתו, לאסור על הטלוויזיה לצלם את המציאות הזאת.

כל זה ידוע. אך יש הברז בין הידיעה ובין ראיית הדברים כמו עיניך, שעה אחרי שעה, יום אחרי יום.

קל וחומר לכסאתה אומר לעצמך, בהרדה ובבעתה: הרי זוהי הכנסת שבידיה מסור גורל עמי-ישראל בשעת מיפנה, כאשר השלום נמצא בהישגיד, כשיש לקבל החי לטות היסטוריות, נועזות.

מי יקבל אותן? זבולון המר? רוני מילוא? פסח גרופר?

שבוע האחרון ניגשו אלי הרבה אנשים ובירכו אותי על שביחתי לכנסת. זרים ניגשו אלי ברחוב כדי להשתעל בשמיחת. ידידים ערכו לי מסיבות, שלחו לי פרחים ומיברקיי-ברכה.

אני מודה לכולם, מקרב לב, אך עלי לגלות להם, שיום שיבתי לכנסת לא היה לי יום חם.

השימחה לא הציפה את ליבי, כאשר עמדת על הדוכן ואמרת: "מתחייב אני". לא התפקעתי מרוב אושר, כאשר ישבתי במושב המרופד. התואר ח"כ לא העניק לי תחור שיה עילאית של התרוממות-החרות.

חזרתי אל הכנסת כדי למדא בה תפקיד. איני מצפה לכך שתפקיד זה יסב לי נחת, הנאה או אושר.

אין לי אשליות לגבי הקשיים שבמילוי תפקיד זה. אך אין לי גם ספק לגבי החובה הנחרצת לנסות ולעמוד בו. התפקיד הוא לטלטל את הכנסת, ובאמצעותה את הציבור כולו. להזעיק אותם, לשבור את שלוחתם הנוראה, בכל מחיר. בכל האמצעים.

אם הכנסת התשיעית לא תביא את השלום, היא תמעל בתפקידה — כפי שמעלה הכנסת הראשונה בתפקידה להעניק למדינה חוקה.

אם תניח הכנסת התשיעית הודמנות היסר טורית זו לחמוק מיריני, יקלנה הדורות, מבלי לזכור אף אחד מחבריה.